

Groepshuisvesting in de vroege dracht

Strobedding: meer afleiding en minder stress, maar let op de hygiëne.

Sinds 2013 is groepshuisvesting in de vroege dracht vanaf vier dagen na de inseminatie verplicht in Nederland. Het is echter bekend dat de eerste maand van de dracht een gevoelige periode is. Wat kunnen we doen om de kans op opbreken zo klein mogelijk te houden? De belangrijkste aspecten zijn voeding, stress, stalklimaat, verlichting en gezondheid.

Grondvoeding: individueel bijsturen van de voeding is niet mogelijk.

Om te beginnen is het van groot belang om in de kraamperiode het conditieverlies zoveel mogelijk te beperken. Vooral zeugen die te veel hebben ingeleverd in de zoogperiode (>3 mm spekdikteverlies), lopen in de volgende cyclus altijd een grotere kans op opbreken. De verschillen in voeropname in de kraamstal tussen bedrijven zijn gigantisch. Een ander voorname aandachtspunt is de temperatuur in de kraamstal. Die is meestal te hoog voor de zeugen, zeker in de zomer.

Dan het voerschema na dekken: het beste is om de eerste tien dagen 1,5 keer onderhoudsniveau te voeren en daarna 2,7 tot 3 kilogram per dag, afhankelijk van de conditie van de zeug. Voer nooit minder dan 2,7 kilogram, maar extreem hoge voergiften (> 3,5 kilogram) zijn ook niet nodig. Het veel gepropageerde 'Hoog-Laag-Hoog-schema' is weliswaar meestal gunstig voor de toomgrootte, maar het is nog maar de vraag of dat ook geldt voor het drachtigheidspercentage. Daarbij wordt op sommige bedrijven het Hoog-Laag-Hoog-schema erg extreem doorgevoerd. Soms gaan zeugen op vier weken na dekken van 3,5 naar 2,5 kilogram. Zo'n grote terugval levert extra stress op.

Zeker in de vroege dracht verdient individueel voeren de voorkeur, want in Deens onderzoek is vastgesteld dat variatie in voeropname in de vroege dracht ongunstig is voor het behoud van de drachtigheid.

Voersystemen

Alle systemen hebben hun voor- en nadelen. Het handige van voerligboxen is dat zeugen tijdens het voeren vastgezet kunnen worden, zodat ze elkaar niet lastigvallen. Individueel de voergift aanpassen blijft echter lastig in de praktijk, ook als zeugen tijdens het voeren vaststaan in boxen. Vloervoeding is goedkoop, maar hier is individueel bijsturen onmogelijk waardoor tussen zeugen veel variatie in voeropname kan ontstaan. Datzelfde geldt voor trogvoeding. Het voordeel van voerstations is de mogelijkheid tot individueel sturen van de voergift. Risico's zijn de storingsgevoeligheid en de kans op stress rond voerstations. De looplijn van de uitgang naar de ingang moet zo lang mogelijk zijn. In groepen van ongeveer vijftig zeugen met slechts één station kan één dominante zeug de anderen soms terroriseren door ze bij de ingang weg te houden. Dat betekent stress.

Stress

Stress is altijd ongunstig in de vroege dracht. Bij rangordegevechten, die altijd ontstaan bij het samenstellen van groepen, is het belangrijk dat er ruimte is voor zeugen om te vluchten en zich te 'verstoppen'. De verliezende zeug moet een flink

Voerligboxen: is er genoeg ruimte om te vluchten na een vechtpartij?

eind weg kunnen. Zo niet, dan vat de winnende zeug dat op als een provocatie. Als zeugen de ruimte hebben, blijkt de helft na een vechtpartij minstens vijf meter weg te vluchten. Bij voerligboxen is de ruimte tussen de boxen bovendien soms te krap, waardoor zeugen elkaar bij vechtpartijen moeilijk kunnen ontlopen. In hele grote groepen is er meer anonimiteit en kunnen de ranglage zeugen 'low profile' opgaan in de massa.

Een strobed betekent afleiding, buikvulling en een ander microklimaat, wat vaak resulteert in minder stress en een lagere kans op opbreken. Aandachtspunt bij stro is de hygiëne. Bij voerstations is het belangrijk dat gelten het systeem bijtijds goed moeten kennen. Als alle zeugen in een groep vanaf de plaats waar ze liggen permanent zicht hebben op het voerstation, dan kan dat ongunstig zijn omdat dan meer onrust ontstaat bij de start van de voercyclus.

Stalklimaat

Grote verschillen in temperatuur in de loop van de dag lijken ongunstig te zijn. Dat is vooral in het najaar aan de orde met soms overdag nog lekker nazomerweer en 's nachts nachtvorst. Bijtijds de klimaatinstelling aanpassen is hier het devies. Daarnaast is tocht voor alle varkens een akelige stressfactor, zeker als tocht niet is te ontlopen zoals in kleine hokken (of boxen). Een strobedding betekent dat zeugen vaak hun eigen microklimaat kunnen kiezen en reguleren.

Verlichting

Zeugen hebben geen hekel aan een korte dag: ze worden immers in de winter goed berig en drachtig. Maar ze hebben wel feilloos door wanneer de dagen korten en 'weten' dan dat het najaar is. De hormoonhuishouding van zeugen verandert dan onmiddellijk en daarmee neemt de kans op opbreken toe. In veel bedrijven wordt dat ongunstige patroon onbewust nagebootst door in de dekstal de lampen langer aan te laten dan in de drachtstal (wachtstal). Het is belangrijk om de daglichtlengte in de dekstal en wachtstal hetzelfde te laten en liever nog in de wachtstal een half uurtje langer te verlichten dan in de dekstal.

Gezondheid

Infectieziekten met koorts of aantasting van de vruchten zijn in elk huisvestingsstelsel een risico voor de drachtigheid. Soms lijkt het of vroeg verwerpen zich als een infectie verspreidt door een groep zeugen. Maar meestal zijn de dieren niet ziek en dan ligt een infectie niet voor de hand. Wat er gebeurt als in weekgroepen een soort uitbraak van vroeg verwerpen optreedt, is (nog) niet goed onderzocht. De GD heeft op verzoek van de varkenssector inmiddels een onderzoek gestart om de oorzaak van groepsgewijs vroeg verwerpen te achterhalen.

Grote wisselgroep: meer anonimiteit en 'verstopplaatsen,' maar wees alert op onrust rond het voerstation.